

De afstamming van het geslacht del Court van Krimpen.

Wij ontvingen van den heer Mr. A. A. del Court te Velp onderstaande „Replik op de recensie van «La famille del Court van Krimpen»”, voorkomende in het vorige nummer van ons Maandblad.

Onze familie, en de schrijver van het familieboek in het bijzonder, moet het op prijs stellen dat Mr. Valck Lucassen onze gegevens wel heeft willen onderwerpen aan zulk een grondig en uitgebreid onderzoek, moge ons dit, voor onze voorgeschiedenis, ook te beurt vallen van den kant van Verviers, dan is er alle kans dat blijken zal of onze veronderstellingen en onze conclusies juist waren of niet. Ik ben mijn recensent een openbaar antwoord schuldig omdat ik de voorkeur heb gegeven aan eene publicatie die voor het publiek toegankelijk is, boven eene tweeslachtige, die alleen bestemd heet voor eene familie en toch door deskundigen besproken wordt, indien ze nog eenig historisch belang heeft. Ik wilde hem ook liefst beantwoorden in de eerstvolgende aflevering te meer daar mijne studie reeds een half jaar geloden verscheen. Dientengevolge is de tijd wel wat kort en zal ik thans slechts eenige punten dienen aan te roeren met de hoop om er later nog eens op terug te komen.

De zeer bijzondere tijdsomstandigheden, waaronder mijn werk werd samengesteld, noodzakten mij tot eenige persoonlijke verklaringen, die ik liefst had willen achterwege laten. De geachte recensent is zoo beleefd om eenige critische eigenschappen aan den samensteller toe te schrijven, doch betreurt het dat deze in de voorgeschiedenis der familie niet altijd tot uiting zijn gekomen. Zeker moet ik toegeven dat, vooral in dit gedeelte, menige detail is achterwege gebleven die ik er zeer gaarne hadde bijgevoegd en die zeer wenschelijk zoude geweest zijn om te preciseeren de conclusies, waartoe een uitgebreid onderzoek in de archieven van Luik had geleid. Het heeft echter niet mogen zijn! Nauwelijks waren mijne voorbereidende studiën afgeloopen, of de oorlog brak uit, en daardoor werd, reeds dadelijk in het begin, juist het terrein van mijne onderzoekingen afgesloten.

Wel heb ik getracht om de, persoonlijk door mij gewenschte, aanvullingen nog te verkrijgen, doch ik ben slechts eenmaal geslaagd, in November 1914, om in de beheerschte stad Luik en in het, militair bezette, archief door te dringen¹⁾. Spoedig daarna werd zulk eene poging onuitvoerbaar en ook de briefwisseling met Luik onmogelijk.

Moest ik onder deze omstandigheden mijne publicatie voor onbepaalden tijd uitstellen? Met het oog op mijn leeftijd was dat niet wenschelijk, daar ik de eenige der familie was, geroepen om onze documenten voor vergetelheid te bewaren, althans van hen die in het land, in de nabijheid van het familiearchief wonen. Ik zoude mij hebben kunnen bepalen tot de beschrijving van den tijd in Holland alleen, maar dan waren waarschijnlijk

¹⁾ Enkel en alleen zullen er misschien belang in stellen om te vernemen dat twee archivariskamers waren uitgebrand, doch dat het archief niet door brand vernield is. Aan kwaadwilligheid was deze brand niet toe te schrijven, daarentegen werd door energieke maatregelen het archief zelf gered.

voor immer in het duister gebleven de overvloedige gegevens die wij bezitten omtrent de reformatie te Verviers en in Limburg en over de uitgewekenen naar Holland²⁾. Dan ware voor altijd uitgesloten geweest de mogelijkheid om tot volkomen klaarheid te brengen uit welke omgeving gesproken is onze stamvader, de Limburgsche industrieel, die een grooten invloed gehad heeft op de ontwikkeling van de Hollandsche lakennijverheid.

Bij al de feilen die mijn werk aankleven, ben ik toch voldaan dat ik, in spijt van de ontoegankelijkheid van het Luiksche archief, ook dat gedeelte heb opgenomen. Ik had misschien minder positief moeten spreken, maar in hoofdzaak ben ik overtuigd dat het voor de kennis van de geschiedenis dier streken, die door de Maas met Holland zoo nauw verbonden waren, nuttig was dat ik ook dat gedeelte heb behandeld; ik word daarin gesterkt door een brief van Prof. Pirenne van uit Jena, waarin hij zoo vriendelijk is om mij te bedanken voor al het nieuws dat hem is medegedeeld omtrent zijne geboortestad Verviers.

Mijne arbeid is in twee hoofddeelen te splitsen; de voorstelling van de familie in de industrie in Holland — en de voorgeschiedenis in België. In het eerste gedeelte was het moeilijkste van mijne taak om de geschiedenis van de vergetene lakenindustrie van Amsterdam uit te werken; de genealogische gegevens echter stonden over drie eeuwen vast. In het gedeelte dat het land van Luik behandelt, was het juist anders: waar wij meenen aan te moeten sluiten, betrof het eene familie die uitgestorven is en wier stamboom en geschiedenis nimmer was uitgewerkt; daar stonden wij voor het moeilijke werk om het geheele familieverband te reconstrueeren; redelijkerwijze kan niemand het ons verwijten, indien wij niet de prime abord zoo slaagden dat er geene aanmerkingen op te maken waren.

Mijn geachte recensent heeft slechts een der redenen geraden waarom ik in het fransch geschreven heb. De voornaamste oedoeeling is geweest om het werk toegankelijk te maken voor de geleerden van Verviers. Indien deze in het vraagstuk belang willen stellen, zullen de vraagpunten, die mijn recensent heeft opgeworpen omtrent de familie de Stembert—delle Court gemakkelijk opgelost kunnen worden. Ik ben geslaagd om een tiental exemplaren in België te doen distribueeren; in deze tijdsomstandigheden is het geen wonder dat ik niet één bericht daarover ontvangen heb, maar het is wel eene aanwijzing dat alle verkeer met de archieven van België onmogelijk is en dat het niet practisch is om thans met mijnen geachten recensent over de betwiste punten in de stamreeks der de Stembert's te gaan debatteren.

Met het leven van le premier del Court en Hollande vangt echter de familiegeschiedenis aan dáár waar wij reeds nu de archieven kunnen raadplegen en waar wij

²⁾ Deze documenten zijn voor een twintigtal jaren door een lid onzer familie met onverdroten ijver verzameld. Hij maakte een schema van mijne drie eerste hoofdstukken, daarom heb ik uit courtoisie hem bedacht door, bij het aanbieden van mijne present-exemplaren, van de schrijvers in het meervoud te spreken; ik had daarin misschien ongelijk want ik heb in dat schema, zóoveel in de taal en zelfs van den inhoud gewijzigd, omgezet en ook hier en daar aangevuld, dat ik voor het geheel aansprakelijk moet zijn.

Deze documenten behooren thans tot het familiearchief, dat mij door het hoofd der familie te Velsen in bruikleen werd afgestaan.

kunnen bespreken of de gegevens omtrent Servaes Pierre, uit het land van Limburg, ons machtigen om hem, om het zoo uit te drukken, pasklaar aan te sluiten aan een Pierre del Court te Verviers, gesproken uit een geslacht waarin men ook de lakenindustrie heeft uitgeoefend, die een uitgewekene was en een strijder voor het gereformeerde geloof daar hij gediend had onder den Prins van Oranje.

Ik verheug mij dat Mr. Valck Lucassen mijne studie een grondig onderzoek heeft waardig gekeurd, daartoe was natuurlijkerwijze het raadplegen in persoon van de daarop betrekking hebbende archief-acten een vereischte, dientengevolge worden wij nu, door zijne mededeelingen, in de gelegenheid gesteld om eene abnormale huwelijks-aanteekening te Leiden te bespreken, die ons altijd bekend is geweest³⁾, doch die ons zoo duidelijk scheen te zijn een van die, veelvuldig voorkomende, kosterslordigheden of „erreurs de scribe”, dat zij den verzamelaar van het Luiksche gedeelte van ons archief niet weerhouden heeft om een groot gedeelte van zijn leven aan het onderzoek van het archief te Luik te wijden.

Voor het huwelijk in Holland en de kinderen daaruit gesproken, is uit den aard der zaak, deze abnormaliteit van geen belang, maar indien de grootvader van Servaes Pietersz ook Servaes geheeten heeft, vervalt natuurlijk absoluut de mogelijkheid om hem aan te sluiten aan den uitgewekenen Pierre del Court wiens vader Laurent heette. De acte te Leiden luidt inderdaad grootendeels zooals mijn geachte recensent die opgeeft.

Du 12 Aougst 1621

Servaes fils de Pierre Servaes natif du pais de Lembourg.
Barbe de Hasque native de Liege.

Uit deze acte, zonder meer, trekt mijn recensent deze conclusie: het is dus bewezen dat de grootvader van Servaes Pierre niet Laurent del Court maar Servaes del Court geheeten heeft.

In de eerste plaats zij hiertegen opgemeikt dat wij een bijzonder groot aantal acten kennen, Servaes betreffende. Gaan wij ze optellen dan komen wij zeker bij het getal van honderd en wij weten er niet één waarbij deze aanwijzing bevestigd wordt dat zijn grootvader ook Servaes zoude geheeten hebben: het is altijd Servaes Pieters en niets meer. Van deze acten zijn er een groot aantal over zaken, veelal door notarissen opemaakt, maar gelukkigerwijze kennen wij er ook een tiental die afkomstig zijn van dezelfde Waalsche gemeente en van die te Gouda. Daaronder zouden wij de inschrijvingen van zijne kinderen (sprekende naar ideeën van onzen tijd) officieele acten van den Burgerlijken Stand kunnen noemen, terwijl de overigen, als inschrijvingen in het boek der lidmaten, of als temoignages bij vertrek, zeker in die omgeving en in dien tijd weinig minder gewicht hadden. Van de doopacten zijner kinderen kunnen wij er een vijftal overleggen waarbij, door de tegenwoor-

digheid van zijn schoonbroeders of schoonzusters, of door nog meer stellige aanwijzingen (als b.v. de voornaam van het kind en de overeenstemmende leeftijd in andere acten) de mogelijke verwarring met eenen anderen Servaes Pietersz. is uitgesloten.

Bij de inschrijvingen in het boek der lidmaten is het ook enkel Servaes Pierre; reeds bij zijne eigene inschrijving te Leiden (die opmerkelijk laat geschiedt, à la cène d'Aougst 1623) wordt hij als Cervaes Pietersz. (sic.) tegelijk ingeschreven met Jean Pieters (sic.) — zijn broeder? — die ook tweemaal, in 1622 en in 1623, optreedt als doopgetuige van kinderen van Servaes. Op 21 Dec. 1631 vinden wij, ont demandé leurs tesmoignages Servas Pietre (sic.) et sa femme (en eenige regels hooger zijn associé Massa) bij hun vertrek naar Gouda, alwaar op 21 Dec. 1631 Servaes Pieters (sic.) avec attestation de Leyde et sa femme worden ingeschreven, daarachter volgen Laurens Massa en anderen.

Indien het gebruikelijk ware geweest om in de annonces de mariage den naam van den grootvader er bij te voegen dan ware het argument van mijn recensent krachtiger; ik bezit echter een dertigtal jaargangen der Leidsche annonces in afschrift, zij bevatten ongeveer 4500 inschrijvingen (30 riemen papier van ± 150 inschrijvingen elk), en niet éénmaal staat de naam van den grootvader (noch van de grootmoeder) er bij; patronimica van drie namen heb ik onder al duizenden slechts twee of driemaal aangetroffen. De toevoeging „fils de” vóór Pierre, in het geval van Servaes, is iets geheel ongebruikelijks, ik trof het bij geen anderen aan.

Betref deze kwestie een doopacte dan ware er minder reden om aan een „erreur de scribe” te gelooven, daar het daarin juist op den naam van de ascendenten aankomt.

Ik weet niet of de vragen die zich in ons geval voordoen, juist bij dezelfde gegevens, reeds vroeger behandeld zijn; in de omgeving van Velp wordt niet genoeg aan geslachtskunde gedaan om hier omtrent thans mijn licht op te steken. Het zoude mij schijnen, dat zich hier belangrijke vragen van genealogie voordoen.

Evenals elders, zijn ook in de Walenregisters van Leiden de fouten talloos; zelden vindt men een naam die tweemaal op dezelfde wijze geschreven wordt, alles wemelt van fouten. Gilles de Marlier heet ook G. le Marye en G. de Marier. Barbe de Hasque verandert bij hare inschrijving te Amsterdam in Barbe Teasque. Laurens Massa komt te Gouda aan met zijn gewonen naam, doch hij had Leiden verlaten als Laurens Massart.

Het geslacht van onze tegenwoordige drukfoutduivels⁴⁾ is minder uitgebreid dan dat der toenmalige kosterfouten.

Een voornaam punt in mijn betoog is ook dat mijn geachte recensent ditmaal — bij het weergeven van de Leidsche aanteekeningssacte — in wetenschappelijke

³⁾ Ieder onbevooroordeeld lezer zal wel begrijpen dat het voor onze familie-geschiedenis van belang is dat dit punt wordt opgehelderd. Het betreft eene voor een ieder toegankelijke acte; het lag dus niet in onze lijn om het initiatief te nemen tot recensie van eigen gegevens, doch het verheugt ons dat het thans door de daad van onzen recensent voor de oogen van deskundigen is gebracht en vatbaar voor discussie; ik had trouwens reeds de aandacht van een paar onzer bekende jongere genealogen op dit punt gevestigd.

⁴⁾ Op pag. 172, r. 15, v. o. heb ik geschreven dat Martinus del Court van Krimpen lid is geweest van de Vergadering der 600 notabelen ter bekrachtiging van de Grondwet van 1814. Wat een domheid! heeft de zetter gedacht: „iedereen weet toch dat de Grondwet is van 1848”; en bij de correctie is zijne verbetering mij ontgaan.

nauwgezetheid is te kort geschoten, hij heeft die acte *niet volledig weergegeven*, en de woorden die in margine staan verwaarloosd. Zij luiden „les annonces viennent de Dordrecht”; hieruit blijkt dat deze namen te Dordrecht zijn opgeschreven, waar Servaes niet woonde en dan laat zich deze „erreur de scribe” zoo gemakkelijk verklaren. Het is zoo aannemelijk dat de koster (of de ancien) die den naam niet dagelijks hoorde, onder het opschrijven, gevraagd heeft: hoe zegt u? en toen del Court den naam herhaalde: Servaes! er nog een Servaes achtergezet heeft. In ieder geval blijkt nu dat deze acte is ontstaan in eene plaats waar Servaes *niet* woonde, en wij hebben reeds aangetoond dat *al* de acten, opgemaakt in de plaats waar men hem goedkende nimmer van elkander verschillen en niets meer geven dan Servaes alleen.

Maar er is meer. De *officieele acte* van het huwelijk van Servaes en Barbe de Hasque te Dordrecht „Le 5e de septembre 1621” — waarvan de acte te Leiden slechts een afkondiging is — geeft *niet* Servaes Pierre Servaes, maar

Servaes Pierre en niets anders

Nous avons solennisé le Mariage de Servas Pierre et de Barbe de Hasque.⁵⁾

De *officieele acte* verbetert de afkondiging. Behoef ik meer te zeggen, om aan te toonen dat mijn geachte recensent niet bewezen heeft dat de grootvader van Servaes ook Servaes is genoemd geworden? Zooals onze kennis nu staat, is het nog steeds rationeel om Servaes del Court aan te sluiten aan Mre Laurent del Court te Verviers, den hardnekkigen belijder van de nieuwe kerkleer.

Het is uit den aard der zaak ondoenlijk om alle onze acten over Servaes Pietersz. in rechtsgeldigen vorm hier af te drukken ter overtuiging dat daarin nooit iets anders voorkomt dan Servaes Pieters zonder eenige toevoeging. Ik ken geen college dat zich met de verificatie zoude willen belasten, daarom heb ik een verzoek aan het bestuur van ons genealogisch genootschap: een billijk verzoek, omdat in „de Nederlandsche Leeuw” thans met gespatieerde letter staat gedrukt dat de afstamming uit Pierre del Court beslist onjuist is. Ik vraag om in de gelegenheid gesteld te worden om aan ons bestuur al de genoemde kerkacten in deugdelijk gelegaliseerden vorm over te leggen, en om daarna eene schriftelijke verklaring te ontvangen dat, in al die acten de derde naam, Servaes, er nimmer bijkomt. Wat de notarisacten — ze zijn vooral uit Gouda — betreft, diene eerst uitgemaakt hoe men die in het origineel zal inzien, want wat wij bezitten zijn meestal

⁵⁾ Door zeer toevallige omstandigheden had ik dezer dagen slechts een ongeteekend afschrift van het huwelijk onder mijne berusting. Voor zekerheid schreef ik daarom aan den heer Gemeente-archivaris van Dordrecht, die mij, op 1 Febr. 1917, antwoordde: „In het register der Waalsche Gemeente, dat slechts een afschrift is van het origineel, dat in het Archief der Waalsche Gemeente berust, staat slechts: Le 5e de Septembre (1621). Nous avons solennisé le Mariage de Servas Pierre et de Barbe de Hasque.”

Vraag aan de lezers. Is een, door den Gemeente-secretaris van Dordrecht geteekend, en door den Burgemeester gelegaliseerd afschrift van het afschrift op het gemeente-archief voldoende rechtsgeldig? Of is dit slechts het geval met een afschrift van het oorspronkelijke Walenregister, dat dus alleen door eene notarieele copie rechtskracht kan verkrijgen?

slechts uittreksels, waaronder slechts zeer enkele officieele afschriften.

Indien de president of een ander lid van het bestuur zoude meenen redenen te hebben om zich te verontschuldigen dan verzoek ik het getal aan te vullen en eenige andere bekende genealogen uit te noodigen om mij wel van dienst te willen zijn.

Thans wil ik nog in volgorde behandelen eenige punten van de voorgeschiedenis, door mijnen scherpzinnigen recensent aangeroord, waarvoor het niet bepaald noodig is om te wachten totdat het archief van Luik weder bereikbaar is; zij geven mij tevens gelegenheid om eenige onnauwkeurigheden in mijn werk te herstellen. Volkomen juist is zijne opmerking dat de identiteit van de twee eerste de Stembert's — die van 1347 ongeveer — van de tabel, niet voldoende gedocumenteerd is; ik heb verzuimd om bij hen vraagteekens te plaatsen. Het is mij ontgaan. Zij zijn ons alleen bekend sedert 1905, uit het meergenoemde Livre des Fiefs. Uit hetzelfde boek kwam ik tot de conclusie dat de Cour Quentin identiek moet geweest zijn met het manoir van Verviers; indien Mr Valck Lucassen dit boek, dat voor hem in deze tijdsomstandigheden wel niet te verkrijgen zal zijn, zoude willen inzien, is het bij mij ter zijner beschikking, daartegen zoude hij mij kunnen verplichten met de Trooz, histoire de Franchimont, waarvan ik het tweede deel noodig heb met betrekking tot de Tour Quentin van Toussaint d'Andrimont.

Het komt mij zeer wenschelijk voor om reeds thans met een enkel woord van repliek te dienen over het strijden van Pierre del Court onder Oranje. Mijn recensent stelt mij eene mededeeling uit jaargang 1911 van het Ned. Patriciaat togenover, waar geschreven staat dat Pierre d. C. deelnam aan den veldtocht van 1567; dit komt mij uit de gegevens van de Enquête touchant les hérétiques zeer onwaarschijnlijk voor, terwijl alles klopt met den tocht van Oranje in 1572 tot ontzet van Bergen. Mijn geachte recensent verwacht ook de pagineering van het „original” en van de „copie” hoewel ik in noot 3 pag. 21 daarop speciaal de aandacht vestigde.

Ik vermoed dat de pagineering van het origineel (en van de copie) regelmatig chronologisch is, doch ik kon dit weder niet vast stellen wegens de tijdsomstandigheden. Hoe het zij! Dit staat geschreven, 11 Jan. 1572 heeft le père Lardeur getracht om Pirot Laurent en anderen tot de Kerk terug te brengen. Pag. 81 *van het Origineel*. Deze poging blijkt vergeefs te zijn geweest, want op pag. 97 *van het Origineel* lezen wij „fils M. Laurens at estez au service d'orange.”

Willem de Zwijger is tegen Augustus 1572 over den Rijn getrokken hij heeft op 11 Aug. Roermond genomen, daarna Mechelen; en ontmoet het leger van Alva voor Bergen op den achtsten van Herfstmaand 1572.

Mijn recensent releveert dat meerderen — o. a. Mre Laurens delle Court — (de familienaam staat in de Enquête er bij) in April 1572 het hoofd in den schoot hebben gelegd (Mr V. L. noemt de pag. 107 ⁶⁾), maar vergeet er bij te voegen „van de copie” — hij versterkt mijne stelling door zijn betoog want alléén de oudere man heeft den moed opgegeven —, doch trekt de zeer

⁶⁾ Recensie V. L. kol. 10, r. 14 v. b.

onjuiste conclusie dat de zoon reeds op een vroeger tijdstip onder den Prins moet gediend hebben, omdat dit reeds vroeger wordt vermeld op zekere pag. 97; hij zegt er niet bij dat deze pag. 97 hier de pagineering van het Origineel is. Van het Origineel heb ik alleen de pagineering van 81 en van 97 ⁷⁾.

Als voornaamste aanwijzing dat Pierre, die zoon van M. Laurens geweest is, die onder Oranje diende, vermeld ik op pag. 23 r. 6 v. b. dat zijn twee broeders toen te jong waren om de wapenen te voeren ⁸⁾, mijn recensent ziet dit over het hoofd ⁹⁾ en geeft mij slechts in den mond het geheel bijkomende argument, dat Pirot Laurent elders in het rapport ook als ketter genoemd wordt.

Ik hoop dat ik den geachten recensent duidelijker gemaakt heb op welk tijdstip Pierre del Court voor zijn geloof de wapenen schijnt te hebben opgevat. Wanneer ik daaraan toevoeg de woorden van Hooft „in 't veroveren der welke (Roermond) de soldaat zich schendigh verliep aen de Geestelykheit,” waaraan hij voorbeelden van moord en doodslag toevoegt (Ned. Hist. I p. 270), zal Mr V. L. wel moeten erkennen dat een hard vonnis van den Raad van Alva meer waarschijnlijk wordt dan hij in zijne recensie toegaf in kolom 10 bovenaan.

Wat aanhalingen uit het Ned. Patriciaat 1911 betreft, geloof ik dat het niet juist gezien is om vroegere opgaven aan te voeren als argumenten tegen latere inzichten, vooral niet als er aan toegevoegd wordt „van de familie afkomstig”, want eene familie is toch altijd een complex van personen die verschillende meeningen kunnen hebben; ik wensch tevens op te komen tegen het wapen bij het geslachtsregister del Court in die jaargang 1911. De torens der kasteelen zijn daar gecreneleerd; nimmer in schepenzegels van Amsterdam, noch in andere zegels of reproducties, komen in de kwartieren van het wapen, andere kasteelen voor dan gewone „court's” met puntaken. Het helmteeken echter is altijd een gecreneleerde toren.

Ook heeft er bij de portretten een omwisseling plaats gehad die een ander dan mijnen scherpzinnigen recensent in de war zoude kunnen brengen ¹⁰⁾. Zij is te betreuren, ook omdat zij juist betrekking heeft op het portret welks trekken ik op „de Staalmeesters” van Rembrandt meen terug te vinden.

Men heeft Servaes en Jacob del Court (en hunne vrouwen) omgewisseld, en Jacob d. C., die in 1632 geboren is, voorgesteld met het costuum met de geplooid kraag, dat Servaes om 1632 gedragen heeft en dat toen reeds uit de mode begon te raken.

Omtrent Verviers merkt mijn recensent terecht op dat deze plaats pas in 1651 stedelijke rechten heeft gekregen en dat ik dwaalde toen ik schreef, dat de Hollanders in 1633 „voor de poorten” der stad stonden. Laat ons die poorten en wallen tijdelijk slechten, maar mijne kaart wil ik niet afbreken, ik hecht daaraan, omdat ik zooveel moeite gehad heb om eene goede te krijgen;

⁷⁾ In mijne noot 3 bij pag. 21 is eene fout ingeslopen. Het zijn gewaarmerkte afschriften van de Enquête die ik bezit, te vertalen door copies vérifiées? en niet door copies authentiques, zooals er staat.

⁸⁾ 8 Feb. 1576 zijn ze nog minderjarig. Peterkine Thonus wordt hun „tuteur et gouverneur” genoemd.

Plaids Verviers Farde A N° 1er 8853.

⁹⁾ Recensie V. L. kol. 9, r. 9 v. o.

¹⁰⁾ Recensie V. L. noot 2, kol. 4.

met de kaart van Blaeu heb ik mij niet tevreden willen stellen daar bijna geen plaatsnamen daarop voorkomen. In het begin van den oorlog ben ik geslaagd om deze nog te verkrijgen, zij is afkomstig uit een uitgave van de Société d'Archéologie te Verviers en dateert van de 18e eeuw; zij geeft vele namen van plaatsen en is slechts in zooverre, voor de 17e eeuw, „misleidend” dat Verviers iets groter is geworden en dat van Limburg het veroverde Generaliteitsland is afgefallen.

Ik moet de opmerking toegeven dat vele andere Walen te Leiden wel hun familienaam dragen en dat dus de vreemde klank niet de bepaalde reden kan geweest zijn dat Servaes in het begin alleen zijn patronymicum draagt. Mijn recensent geeft echter niet zijn oordeel over de twee andere in mijn werk genoemde redenen: ten eerste dat de Luikenars veel meer de gewoonte hadden om zich met een patronymicum te vergenoegen dan de westelijke Walen, ten tweede dat iemand die tegen Alva streed alle reden had om zijn familienaam te verzwijgen en dat dus die naam in het geslacht van Pieter in onbruik kan zijn geraakt. Men denke aan de familie van Oldebarneveldt.

Indien Servaes Pietersz. inderdaad de zoon geweest is van een banneling dan is het natuurlijk, dat hij de zonen van zijn ooms Thomas en Collin te Verviers in zijne jeugd weinig of niet gekend heeft en daar hij reeds in 1631 in Gouda was gaan wonen, is het geen wonder dat hij te Leiden slechts met een enkelen van hen in acten voorkomt, daar de tweede uitzetting uit Verviers, die hen trof, eerst in 1633 plaats had. ¹¹⁾

Ten slotte nog eene opmerking. Aan het einde van het betoog, kolom 14 bovenaan, blijkt dat mijn geachte recensent toch wel iets blijft voelen voor de mogelijkheid „dat Servaes op de eene of andere wijze van de del Court's van Verviers afstamt”, zelfs hij, die hem een grootvader, Servaes genaamd, toeschrijft en die niet overtuigd is dat er niet meerdere families del Court in dien tijd gebloed hebben in de landen van Franchimont en van Limburg. Hij onderstelt dat er meerdere families van dien naam geweest zijn „gegeven de vele court's in die streken.”

Wel treft men in acten hier en daar een court aan, doch ze zijn lang niet zoo veelvuldig in dit gedeelte van het Waalsche land als mijn recensent meent; in de plaatsnamen van mijne kaart komt de uitgang „mont” telkens voor, doch geen enkele maal een samenstelling met het woord „court”, die men b. v. om Verdun telkens aantreft.

In het personen- en plaatsregister van meergenoemd Livre des Fiefs hetwelk 60 pagina's beslaat, komt niet één naam voor met het achter- of voorvoegsel court; slechts een enkele maal delle Court ¹²⁾ en de Seigneurie Froidecourt à Stoumont.

A. A. DEL COURT TOT KRIMPEN.

¹¹⁾ Genealogie d. C. p. 69 bij Marie del Cour en tabel bij p. 60 bij dezelfde naam, p. 66 noot 1 en p. 60, r. 13 v. b.

Recensie V. L. kol. 12, r. 30 v. b.; en Marie del Cour dan?

¹²⁾ De goederen der delle Court's van Verviers worden onder dit leenhof niet genoemd, zij schijnen onder Durbuy of elders maar niet onder la cour féodale de Liège behoord te hebben. De man die op pag. 392 genoemd wordt is een Grégoire Pimpeselaire (zoon van Ernult Pimpeselaer) eigenaar van eene court te la Reid doch die pas voorkomt in 1520 als dit delle Court époux de la fille Jehan delle Court.